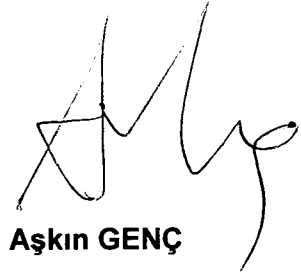

Aşkın GENÇ
Kayseri Milletvekili
Milli Savunma Komisyonu Üyesi

28049

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca Sağlık Bakanı Kemal MEMİŞOĞLU tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Aşkın GENÇ

Kayseri Milletvekili

Reçeteli ve takibi zorunlu ilaçların eczane dışında internet yoluyla satılması hem yasalara aykırı hem de halk sağlığını tehdit eden bir sorundur. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre internet üzerinden kontrolsüz şekilde satılan ilaçların %50'si sahtedir. Küresel ölçekte sahte ilaç ticareti yıllık 200 milyar dolarlık hacme ulaşmıştır ve uzmanlar her yıl yaklaşık 100.000 – 1.000.000 arası insanın sahte ilaçlar yüzünden hayatını kaybettiğini belirtmektedir. Özellikle düşük gelirli ülkelerde denetimsizlik nedeniyle sahte ilaçların yaygın olduğu, Afrika'da dolaşımdaki ilaçların %70'e varan kısmının sahte olabileceği bildirilmiştir. Türkiye'de ise yasal tedbirlerle eczane kanalı iyi denetlendiği için eczanelerde sahte ilaç bulunmamaktadır. En büyük risk, internet ve sosyal medya üzerinden pazarlanan ilaçlardır. Son yıllarda bu mecralarda zayıflama hapları, cinsel performans ürünleri, sporcu takviyeleri ve hatta kanser ilaçları gibi kritik ürünlerin sahteleri satışa sunulmaktadır. Uluslararası İlaç Güvenliği Enstitüsü (Pharmaceutical Security Institute) verilerine göre dünya genelinde sahte ilaç trafiği son 5 yılda %60 artış göstermiştir. Pandemi dönemiyle birlikte online ilaç dolandırıcılığı daha da ivme kazanmıştır. Türkiye'de Sağlık Bakanlığı'na bağlı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (TİTCK), "İlaç Takip Sistemi (İTS)" sayesinde yasal ilaç zincirini karekod ile izlemekte ve sahte/kaçak ilaçları eczane ortamından uzak tutmaktadır. Ancak internet üzerinden yasa dışı ilaç satışı halen önemli bir sorun olmaya devam etmektedir.

TİTCK yetkilileri, internetten ilaç satışına karşı Emniyet ve Bilgi Teknolojileri Kurumu ile iş birliği içinde çalışıldığını, ihbarların takip edilip sitelerin kapatıldığını belirtmiştir. 2013 yılında Türkiye'nin de katıldığı INTERPOL Pangea Operasyonu kapsamında ülkemizde 6 günde 475

28049

Aşkın GENÇ
Kayseri Milletvekili
Milli Savunma Komisyonu Üyesi

web sitesi kapatılmış, dünya genelinde 20 milyon adet kaçak/sahte ilaca el konulmuştur. Sonraki yıllarda da her yıl Pangea adıyla eşzamanlı operasyonlar düzenlenmekte, ülkemizde sahte ilaç imalathanelerine baskınlar yapılmaktadır. Örneğin 2019'da İstanbul'da Pangea XIV operasyonunda Bağcılar'da bir depoda 260 bin adet sahte hap ele geçirilmiştir. Sahte ilaç çeteleri bazen yurt dışı bağlantılı organize şekilde faaliyet gösterebilmekte, Türkiye üzerinden komşu ülkelere kaçak ilaç sevkiyatları olabilmektedir.

İnternette yasa dışı ilaç satanlar cezai işlem görse de mevcut yaptırımlar caydırıcı olmaktan uzaktır. Türk Ceza Kanunu'na göre reçeteye tâbi ilaçları yetkisiz satmanın cezası sadece 2 aydan 1 yıla kadar haptir. Bu düşük ceza, sahte/kaçak ilaçtan elde edilen yüksek kazanç yanında caydırıcılık içermemektedir. Halk sağlığı açısından riskler ise büyüktür. Sahte ilaçların içerikleri bilinmediği için doğru tedaviyi sağlamaması bir yana, ciddi zehirlenmelere ve ölümlere yol açabilir. Nitekim basına yansıyan vakalarda zayıflama hapi adı altındaki bazı kaçak ürünlerin kalp krizi ve ölümle sonuçlandığı, sahte kanser ilaçları skandalında hastaların mağdur olduğu görülmüştür. Sahte ilaçların denetimsiz ortamlarda üretilmesi, sterilite ve dozaj hatalarıyla kullanıcılara doğrudan zarar verme potansiyeli taşır. Özetle, internetten ilaç satışı yasağına rağmen bu suç fiili sürmekte; kamu sağlığını tehdit eden bu duruma karşı daha etkin önlemler gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Son 3 yıl içinde internet veya kargo yoluyla ülkemizde satılan sahte/izinsiz ilaçlara karşı kaç operasyon düzenlenmiştir? Bu operasyonlarda ele geçirilen kaçak/sahte ilaç sayısı veya piyasa değeri ne kadardır? Yasa dışı ilaç ticareti yaptığı tespit edilen kaç kişi tutuklanmış veya hüküm giymiştir? Yıllar bazında bu veriler nedir?
2. İnternet üzerinden satış yapan sahte ilaç siteleri ve hesapları konusunda bugüne dek alınan idari tedbirler nelerdir? BTK ile iş birliği içinde son 3 yılda kaç web sitesi erişime engellenmiştir? Kaç sosyal medya hesabı kapatılmıştır? Raporlara göre 2013'te tek seferde 475 site kapatılırken, günümüzde bu rakam nedir? Her yıl engellenen site sayısı artmakta mıdır? Bu sitelerin kapatılması sonrasında yeniden farklı isimle açılmasını önlemek için ne tür önlemler alınmaktadır?
3. Halkın sahte ilaçlar konusunda bilinçlendirilmesi amacıyla Bakanlık ne gibi çalışmalar yapmaktadır? Özellikle eczane dışından ilaç temin etmeme çağrıları, kamu spotları, bilgilendirici kampanyalar yürütülmekte midir? Son yıllarda TİTCK veya Bakanlık tarafından bu konuda yayımlanan uyarılar nelerdir? Yasa dışı yollarla satılan zayıflama hapları, doping ürünleri vb. hakkında kamuoyuna duyurulan analiz sonuçları var mıdır?
4. Yasal mevzuat ve cezalar bakımından bir düzenleme düşünülmekte midir? Mevcut TCK 193. maddeye göre reçeteli ilacı yetkisiz satmanın cezası 1 yıla kadar hapis olup, genelde para cezasına çevrilebilmektedir. İnternet gibi denetimsiz bir ortamda insan sağlığıyla oynayan sahte ilaç satıcılarına yönelik daha caydırıcı yaptırımlar gündemde midir? Bu konuda Bakanlığınızın Adalet Bakanlığı ile bir çalışma yapması düşünülmekte midir?

28049

Aşkın GENÇ
Kayseri Milletvekili
Milli Savunma Komisyonu Üyesi

5. Uluslararası iş birlikleri kapsamında alınan önlemler nelerdir? Türkiye, INTERPOL'ün her yıl düzenlediği Operation Pangea gibi sahte ilaca karşı küresel operasyonlara aktif katılım sağlamakta mıdır? Sağlanmaktaysa bu operasyonlarda Türkiye'de elde edilen sonuçlar (ele geçirilen ilaç, kapatılan site, yakalanan şüpheli sayısı) nedir? Ayrıca Dünya Sağlık Örgütü, Avrupa İlaç Ajansı ve diğer uluslararası kuruluşlarla sahte ilaçla mücadele konusunda bilgi paylaşımı yapılmakta mıdır? 2017'de Ankara'da düzenlenen İlaç Sahteciliği ile Mücadele Semineri gibi etkinliklerin çıktıkları uygulamaya konmuş mudur?

6. Bakanlığınız, sahte veya kaçak ilaç kullanımından kaynaklanan sağlık sorunlarına dair bir kayıt tutmakta mıdır? Son 3 yılda sahte ilaç kullanımına bağlı zehirlenme vakaları veya ölümler tespit edilmiş midir? Örneğin hastanelerin acil servislerine başvuran veya Adli Tıp kayıtlarına giren vaka sayıları var mıdır? Eğer bu konuda bir veri yoksa, sahte ilaçların "görünmez" zararlarını ortaya koymak için bir izleme mekanizması kurulması düşünülmekte midir? Sahte ilaç mağduru hastaların tedavi ve tazmin süreçlerine ilişkin bir düzenleme gündemde midir?